

# TIẾP TỤC PHÁT TRIỂN, HOÀN THIỆN LÝ LUẬN VỀ QUỐC PHÒNG, AN NINH ĐÁP ỨNG YÊU CẦU KỶ NGUYÊN PHÁT TRIỂN MỚI

★ TS NGUYỄN ANH TUẤN

*Viện Xây dựng Đảng,  
Học viện Chính trị quốc gia Hồ Chí Minh*

● **Tóm tắt:** Phát triển, hoàn thiện lý luận về quốc phòng, an ninh là một trong những nhiệm vụ trọng tâm, có ý nghĩa then chốt trong sự nghiệp xây dựng và bảo vệ Tổ quốc, góp phần bảo vệ vững chắc độc lập, chủ quyền, thống nhất, toàn vẹn lãnh thổ, bảo vệ lợi ích quốc gia, dân tộc, giữ vững môi trường hòa bình, ổn định để phát triển bền vững đất nước... Bài viết phân tích một số nội dung cơ bản vai trò của lý luận về quốc phòng, an ninh trong xây dựng và bảo vệ Tổ quốc, trên cơ sở đó, đề xuất một số giải pháp góp phần tiếp tục phát triển, hoàn thiện lý luận về quốc phòng, an ninh đáp ứng yêu cầu của kỷ nguyên phát triển mới.

● **Từ khóa:** lý luận về quốc phòng, an ninh; bảo vệ Tổ quốc; giữ vững môi trường hòa bình, ổn định.

## 1. Mở đầu

Trên cơ sở kế thừa, vận dụng quan điểm của chủ nghĩa Mác - Lênin: “Không có lý luận cách mạng thì cũng không thể có phong trào cách mạng”<sup>(1)</sup>, Chủ tịch Hồ Chí Minh khẳng định: “Không có lý luận về chủ nghĩa xã hội khoa học thì không thể có lập trường giai cấp vững vàng. Vì vậy (...) phải chịu khó học tập lý luận Mác - Lênin, học tập đường lối, chính sách của Đảng”<sup>(2)</sup>. Qua đó có thể thấy, lý luận có vai trò và ý nghĩa đặc biệt quan trọng trong mọi mặt của đời sống xã hội nói chung và quốc phòng, an ninh nói riêng. Trong sự nghiệp xây dựng và bảo vệ Tổ quốc XHCN, V.I.Lênin chỉ ra rằng: “Một cuộc cách mạng chỉ có giá trị khi nào nó

biết tự vệ”<sup>(3)</sup>. Do đó, đặt ra nhiệm vụ của những người cộng sản là: “Không cầm vũ khí bảo vệ nước cộng hòa xã hội chủ nghĩa, thì chúng ta không thể tồn tại được”<sup>(4)</sup>.

Thấm nhuần quan điểm của chủ nghĩa Mác - Lênin, tư tưởng Hồ Chí Minh, Đảng ta luôn xác định: “Củng cố quốc phòng, an ninh, bảo vệ vững chắc Tổ quốc Việt Nam xã hội chủ nghĩa là nhiệm vụ trọng yếu, thường xuyên của Đảng, Nhà nước, hệ thống chính trị và toàn dân, trong đó, Quân đội nhân dân và Công an nhân dân là nòng cốt”<sup>(5)</sup>.

Trên tinh thần đó, dưới sự lãnh đạo của Đảng, các quan điểm, nhiệm vụ, giải pháp về quốc phòng, an ninh được triển khai, tổ chức thực

hiện phù hợp với từng thời kỳ và đạt những thành tựu to lớn.

Trong bối cảnh toàn cầu hóa và hội nhập quốc tế với những biến đổi nhanh chóng của thế giới hiện nay, quốc phòng và an ninh truyền thống, phi truyền thống đang đối mặt với nhiều nguy cơ, thách thức đa dạng, phức tạp. Đại hội XIII yêu cầu: “Tiếp tục nghiên cứu, phát triển lý luận về quốc phòng, quân sự, an ninh, nghệ thuật quân sự, nghệ thuật bảo vệ an ninh quốc gia, an ninh xã hội trong tình hình mới<sup>(6)</sup>”.

## 2. Nội dung

### 2.1. Vai trò của lý luận về quốc phòng, an ninh trong sự nghiệp bảo vệ Tổ quốc

*Một là, lý luận về quốc phòng, an ninh là cơ sở, căn cứ để tổ chức hoạt động bảo vệ Tổ quốc*

Lý luận về quốc phòng, an ninh trong xây dựng và bảo vệ Tổ quốc đóng vai trò quan trọng trong việc bảo đảm sự ổn định và vững mạnh của mỗi quốc gia. Quốc phòng và an ninh là hai nhiệm vụ chiến lược, mang tính toàn diện và thường xuyên của sự nghiệp cách mạng. Lý luận về quốc phòng, an ninh cung cấp luận cứ khoa học cho việc xác định đường lối, chiến lược và phát huy sức mạnh tổng hợp, các phương thức bảo vệ vững chắc độc lập, chủ quyền, thống nhất toàn vẹn lãnh thổ của Tổ quốc, bảo đảm an ninh quốc gia, giữ vững môi trường hòa bình để phát triển bền vững đất nước.

Đại hội XIII của Đảng khẳng định: “Củng cố quốc phòng, an ninh, bảo vệ vững chắc Tổ quốc Việt Nam xã hội chủ nghĩa là nhiệm vụ trọng

yếu, thường xuyên của Đảng, Nhà nước, hệ thống chính trị và toàn dân, trong đó Quân đội nhân dân và Công an nhân dân là nòng cốt<sup>(7)</sup>”. Tổng Bí thư Nguyễn Phú Trọng đã nhấn mạnh: Một trong những vấn đề trọng yếu, chiến lược để hiện thực hóa CNXH ở Việt Nam là phải “bảo đảm vững chắc quốc phòng và an ninh quốc gia<sup>(8)</sup>”.

*Hai là, lý luận về quốc phòng, an ninh góp phần định hướng, nâng cao chất lượng xây dựng tiềm lực quốc phòng, an ninh thích ứng với bối cảnh mới*

**Trong bối cảnh toàn cầu hóa và hội nhập quốc tế với những biến đổi nhanh chóng của thế giới hiện nay, quốc phòng và an ninh truyền thống, phi truyền thống đang đối mặt với nhiều nguy cơ, thách thức đa dạng, phức tạp. Đại hội XIII yêu cầu: “Tiếp tục nghiên cứu, phát triển lý luận về quốc phòng, quân sự, an ninh, nghệ thuật quân sự, nghệ thuật bảo vệ an ninh quốc gia, an ninh xã hội trong tình hình mới”.**

Lý luận về quốc phòng, an ninh góp phần định hướng việc tăng cường tiềm lực quốc gia thông qua phát triển đồng bộ các nguồn lực, từ nhân lực, trang bị kỹ thuật đến xây dựng lực lượng vũ trang hiện đại. Điều này không chỉ giúp tăng cường năng lực chiến đấu mà còn nâng cao khả năng ứng phó với các thách thức phi truyền

thống. Trong bối cảnh toàn cầu hóa và hội nhập quốc tế hiện nay, mối quan hệ giữa lý luận và thực tiễn được thể hiện thông qua việc phát triển Chiến lược bảo vệ Tổ quốc, Chiến lược an ninh quốc gia nhằm ứng phó với những thách thức và nguy cơ mới. Lý luận thể hiện trong các chiến lược đó là cơ sở để nhận diện, đánh giá những nguy cơ từ bên ngoài và bên trong, từ đó đề xuất các biện pháp phòng ngừa và ứng phó hiệu quả. Việc nghiên cứu, tổng kết thực tiễn để đề xuất, đưa ra nhận thức mới về quốc phòng, an ninh là cần thiết để hoàn thiện, bổ sung lý luận về quốc phòng, an ninh phù hợp với thực tiễn.

Trong sự nghiệp xây dựng và bảo vệ Tổ quốc hiện nay, hoàn thiện lý luận về quốc phòng, an ninh góp phần củng cố, tăng cường quốc phòng, an ninh, đặc biệt chú trọng xây dựng lực lượng vũ trang nhân dân vững về chính trị, mạnh về tổ chức, giỏi về nghiệp vụ, đặc biệt là có bản lĩnh tuyệt đối trung thành với Tổ quốc, với Đảng, Nhà nước và nhân dân. Bám sát quan điểm chỉ đạo tại Đại hội XIII của Đảng, đó là: “Xây dựng Quân đội nhân dân, Công an nhân dân cách mạng, chính quy, tinh nhuệ, từng bước hiện đại, một số quân chủng, binh chủng, lực lượng tiến thẳng lên hiện đại”<sup>(9)</sup>.

*Ba là, lý luận về quốc phòng, an ninh cung cấp luận cứ để giáo dục, tuyên truyền nâng cao ý thức về bảo vệ Tổ quốc*

Lý luận về quốc phòng, an ninh có vai trò quan trọng trong việc giáo dục, nâng cao ý thức về bảo vệ Tổ quốc trong cán bộ, đảng viên, các tầng lớp nhân dân. Thông qua cung cấp luận cứ khoa học, hoạt động giáo dục và tuyên truyền sẽ góp phần củng cố khối đại đoàn kết toàn dân, gắn trách nhiệm của mỗi cá nhân trong việc bảo vệ an ninh quốc gia, chủ quyền lãnh thổ, bảo vệ Đảng, Nhà nước, nhân dân và chế độ XHCN.

*Sức mạnh quốc phòng, an ninh quyết định trực tiếp thành công của sự nghiệp dựng nước và giữ nước.* Trong suốt chiều dài lịch sử dựng nước và giữ nước, dân tộc Việt Nam phải đương đầu với các âm mưu và hành động xâm phạm lợi ích quốc gia của các thế lực thù địch, toàn thể dân tộc Việt Nam luôn chung sức, đồng lòng, đoàn kết, không phân biệt già, trẻ, gái, trai... sẵn sàng hy sinh vì độc lập, tự do của Tổ quốc. Mặc dù trong nhiều thời điểm lịch sử, chúng ta không cân sức với kẻ thù nhưng đã tận dụng, phát huy tối đa các nguồn lực tham gia vào công cuộc giữ nước, làm nên chiến thắng vang dội, oanh liệt và tự hào của dân tộc ta như:

Bạch Đằng, Chi Lăng, Ngọc Hồi, Đống Đa...

Kế thừa truyền thống của các thế hệ đi trước, với quyết tâm “Chúng ta thà hy sinh tất cả, chứ nhất định không chịu mất nước, nhất định không chịu làm nô lệ”<sup>(10)</sup>, Chủ tịch Hồ Chí Minh đã vận dụng những nguyên lý cơ bản của chủ nghĩa Mác - Lênin vào sự nghiệp xây dựng và bảo vệ Tổ quốc. Người chỉ rõ: “*cần dùng bạo lực cách mạng chống lại bạo lực phản cách mạng, giành lấy chính quyền và bảo vệ chính quyền*”<sup>(11)</sup>... Thắng lợi của Cách mạng Tháng Tám (năm 1945), Điện Biên Phủ (năm 1954), Đại thắng mùa Xuân (năm 1975) đã khẳng định sức mạnh lý luận, đường lối về xây dựng tiềm lực quốc phòng, an ninh, xây dựng nền quốc phòng toàn dân, thế trận an ninh nhân dân của dân tộc Việt Nam.

*Củng cố, tăng cường, bảo đảm an ninh, quốc phòng góp phần giữ vững thành quả của cách mạng Việt Nam.* Những thắng lợi to lớn của cách mạng Việt Nam là minh chứng hùng hồn về tính đúng đắn trong chủ trương, đường lối lãnh đạo của Đảng, sức mạnh vô địch của quần chúng nhân dân. Bảo vệ thành quả cách mạng là vấn đề “sống còn”, là trách nhiệm, đồng thời cũng là vinh dự, niềm tự hào của toàn thể dân tộc. Thắng lợi của Cách mạng Tháng Tám năm 1945 là minh chứng cho việc huy động sức mạnh của khối đại đoàn kết toàn dân tộc.

Bối cảnh hiện nay cho thấy, cục diện thế giới mới đang hình thành, các nước lớn đang điều chỉnh chiến lược theo hướng tăng cường hoạt động quốc phòng, quân sự. Trước những diễn biến phức tạp của tình hình thế giới và khu vực, Đảng ta nhất quán chủ trương, đường lối, nắm chắc, nắm vững và vận dụng bài học kinh nghiệm về dựng nước và giữ nước của dân tộc; tranh thủ huy động mọi nguồn lực cho phát triển kinh tế, xã hội... đồng thời, không lơ là, mất

cảnh giác “lo giữ nước từ lúc nước chưa nguy”<sup>(12)</sup>. Trên cơ sở đó, lý luận về quốc phòng, an ninh có vai trò cung cấp luận cứ, xây dựng kế sách ngăn ngừa, hạn chế, đẩy lùi và loại bỏ các nguy cơ chiến tranh, xung đột vũ trang từ sớm, từ xa.

*Bốn là*, củng cố, tăng cường bảo đảm quốc phòng, an ninh góp phần giữ vững môi trường hòa bình, ổn định để phát triển

Truyền thống dựng nước và giữ nước của dân tộc Việt Nam luôn coi trọng phát huy sức mạnh khối đại đoàn kết toàn dân tộc kết hợp với sức mạnh thời đại. Kế thừa và phát huy phương châm “trong âm, ngoài êm”, ổn định bên trong, hòa hiếu bên ngoài, duy trì mối quan hệ bang giao, nghĩa tình hòa hảo, hữu nghị không chỉ với các nước láng giềng mà với cả các quốc gia, dân tộc có quan hệ ngoại giao... Đảng ta chủ trương kết hợp chặt chẽ giữa quốc phòng, an ninh và đối ngoại; tăng cường hoạt động giao lưu quân sự, công an với các nước, trước hết là các nước láng giềng. Qua đó, nâng cao sự hiểu biết lẫn nhau, giải quyết các mâu thuẫn, tranh chấp bằng biện pháp đối thoại hòa bình. Củng cố quốc phòng, an ninh bài bản, khoa học là cơ sở, nền tảng để khơi thông các nguồn lực, tạo thành sức mạnh tổng hợp của khối đại đoàn kết toàn dân tộc, phát huy sức mạnh nội lực của nền văn hóa con người Việt Nam.

Đại hội XIII của Đảng xác định: “xây dựng và phát huy mạnh mẽ “thế trận lòng dân” trong nền quốc phòng toàn dân và nền an ninh nhân dân; xây dựng và củng cố vững chắc thế trận quốc phòng toàn dân và thế trận an ninh nhân dân. Kết hợp chặt chẽ (...) giữa quốc phòng, an ninh với kinh tế, văn hóa, xã hội và đối ngoại”<sup>(13)</sup>. Quan điểm trên thể hiện sự nhất quán của Đảng, nhưng có sự nhấn mạnh rõ hơn về *phát huy mạnh mẽ và củng cố vững chắc* thế trận quốc

phòng toàn dân và thế trận an ninh nhân dân; coi đó là một trong những phương thức hữu hiệu để bảo vệ Tổ quốc. Việc củng cố, tăng cường quốc phòng, an ninh, xây dựng lực lượng vững mạnh, tăng cường trang bị, khí tài đáp ứng yêu cầu nhiệm vụ bảo vệ Tổ quốc là góp phần củng cố hòa bình, ổn định của đất nước.

## **2.2. Nội dung lý luận về quốc phòng, an ninh trong xây dựng và bảo vệ Tổ quốc**

Quốc phòng và an ninh là hai nhiệm vụ chiến lược mang tính toàn diện và thường xuyên của cách mạng Việt Nam. Những nội dung cơ bản của nhiệm vụ quốc phòng, an ninh bao gồm:

*Về mục tiêu:* Bảo vệ độc lập, chủ quyền, thống nhất, toàn vẹn lãnh thổ, lợi ích quốc gia, dân tộc. Giữ vững ổn định chính trị - xã hội, tạo lập môi trường hòa bình để phát triển kinh tế - xã hội, nâng cao đời sống vật chất và tinh thần cho nhân dân, bảo đảm an ninh con người. Bảo vệ Đảng, Nhà nước, nhân dân, chế độ XHCN. Giữ vững an ninh chính trị nội bộ và đấu tranh chống lại các thế lực thù địch.

*Về phương thức thực hiện:* Tăng cường sức mạnh của lực lượng quân đội và công an, hướng tới xây dựng Quân đội nhân dân và Công an nhân dân cách mạng, chính quy, tinh nhuệ, hiện đại. Tăng cường huấn luyện, trang bị và phát triển tiềm lực quốc phòng. Phát huy sức mạnh toàn dân, khuyến khích sự tham gia của quần chúng nhân dân trong các hoạt động bảo vệ Tổ quốc. Gắn kết chặt chẽ giữa phát triển kinh tế - xã hội với quốc phòng, an ninh và đối ngoại...

Về phương diện chính trị, phát triển lý luận về quốc phòng, an ninh không chỉ góp phần bảo vệ Tổ quốc mà còn tạo điều kiện cho sự phát triển bền vững của xã hội. Phát triển, hoàn thiện lý luận quốc phòng, an ninh đòi hỏi một tư duy chiến lược linh hoạt, nhất quán, sẵn sàng thích

ứng với những biến chuyển phức tạp của tình hình khu vực và thế giới.

Các vấn đề trọng tâm của lý luận về quốc phòng, an ninh trong xây dựng và bảo vệ Tổ quốc, đó là:

*Một là*, lý luận về xây dựng nền quốc phòng toàn dân và an ninh nhân dân

Lý luận xây dựng nền quốc phòng toàn dân và an ninh nhân dân là nội dung trọng tâm của lý luận quốc phòng, an ninh. Đây là bài học kinh nghiệm quý báu của dân tộc ta trong đấu tranh giải phóng dân tộc và bảo vệ Tổ quốc. Việc tổng kết thực tiễn xây dựng nền quốc phòng toàn dân, an ninh nhân dân cần được thực hiện một cách hệ thống, bài bản. Qua đó, bổ sung và phát triển lý luận về xây dựng nền quốc phòng toàn dân, an ninh nhân dân vững mạnh, toàn diện, hướng tới phát triển học thuyết quốc phòng toàn dân, an ninh nhân dân để bảo vệ Tổ quốc trong bối cảnh mới.

*Hai là*, lý luận về xây dựng tiềm lực quốc phòng, an ninh

Để bảo vệ vững chắc Tổ quốc Việt Nam XHCN, bên cạnh việc phát huy sức mạnh tổng hợp toàn dân, việc xây dựng tiềm lực quốc phòng, an ninh vững mạnh là cần thiết. Đó là một trong những bài học trong chiến tranh giữ nước. Trong bối cảnh hội nhập quốc tế hiện nay, xây dựng tiềm lực quốc phòng, an ninh cần tập trung vào các tiềm lực chính trị, kinh tế, văn hóa, xã hội, tiềm lực khoa học, công nghệ, quân sự và an ninh... Trong đó, đặc biệt chú trọng củng cố, tạo niềm tin vững chắc từ nhân dân, xây dựng “thế trận lòng dân”, giải quyết hiệu quả mối quan hệ giữa tăng trưởng kinh tế với bảo đảm tiến bộ, công bằng xã hội. Giải quyết hài hòa mối quan hệ lợi ích giữa các chủ thể trong xã hội, chủ động xây dựng giải pháp để đối phó, ứng phó có hiệu quả trước những tác

động, mối đe dọa từ các thách thức an ninh phi truyền thống.

*Ba là*, lý luận về xây dựng lực lượng quốc phòng, an ninh vững mạnh, toàn diện

Lực lượng vũ trang vững mạnh làm nòng cốt sẽ bảo đảm thắng lợi cho sự nghiệp xây dựng và bảo vệ Tổ quốc. Đảng ta luôn xác định, xây dựng Quân đội nhân dân, Công an nhân dân vững mạnh về chính trị, tư tưởng, đạo đức, tổ chức và cán bộ. Đó là bài học đúc kết từ thực tiễn, cần tiếp tục tổng kết để bổ sung, phát triển lý luận. Xây dựng Quân đội nhân dân, Công an nhân dân, dân quân tự vệ vững mạnh về chính trị, tư tưởng, tổ chức nhằm xây dựng lực lượng vũ trang tuyệt đối trung thành với Tổ quốc, với Đảng, Nhà nước và nhân dân, kiên định với mục tiêu, lý tưởng của Đảng; nâng cao chất lượng tổng hợp và sức chiến đấu đáp ứng yêu cầu nhiệm vụ trong mọi tình huống.

*Bốn là*, lý luận về xây dựng thế trận quốc phòng, an ninh

Xây dựng thế trận quốc phòng, an ninh bao gồm cả thế trận bên trong (yếu tố “thiên thời, địa lợi, nhân hòa”, xây dựng “thế trận lòng dân”) và bên ngoài (đối ngoại quốc phòng, quân sự, an ninh). Đồng thời, xây dựng thế trận khu vực phòng thủ, thế trận phòng thủ quân khu, các tuyến phòng thủ để huy động mọi nguồn lực cho xây dựng tiềm lực quốc phòng, an ninh.

*Năm là*, về hoàn thiện chiến lược quốc phòng, an ninh quốc gia

Nghiên cứu, phát triển Chiến lược quốc phòng, an ninh quốc gia đòi hỏi việc tổng kết thực tiễn, mở rộng, phát triển nội hàm khái niệm quốc phòng, an ninh quốc gia phù hợp với bối cảnh mới. Trong đó, chú trọng xác định “đối tác” và “đối tượng” trong từng lĩnh vực cụ thể, xuất phát từ thực tiễn khách quan để nghiên cứu, đề xuất giải pháp khắc phục những hạn chế, bất



cập; từ đó, chủ động phòng, chống các mối đe dọa từ sớm, từ xa.

*Sáu là, phát triển tư duy mới về quốc phòng, an ninh của Đảng*

Trong bối cảnh toàn cầu hóa và hội nhập quốc tế sâu rộng, đòi hỏi sự đổi mới tư duy về quốc phòng, an ninh, tích hợp nhiều yếu tố để bảo vệ vững chắc Tổ quốc. Hiện nay, cần tập trung nâng cao nhận thức, chất lượng giáo dục quốc phòng, an ninh cho toàn dân. Kết hợp chặt chẽ giữa nhiệm vụ bảo vệ Tổ quốc với xây dựng, phát triển đất nước, kết hợp các lĩnh vực quốc phòng, an ninh, kinh tế, văn hóa, đối ngoại có ý nghĩa đặc biệt quan trọng. Với phương châm phòng hơn chống, ngăn ngừa các nguy cơ chiến tranh, xung đột từ sớm, từ xa, chủ động tích cực, không để bị động, bất ngờ trước những biến động của tình hình thế giới và khu vực và các đe dọa của an ninh phi truyền thống, kịp thời đưa ra những giải pháp phù hợp.

### ***2.3. Giải pháp góp phần hoàn thiện lý luận về quốc phòng, an ninh đáp ứng yêu cầu kỷ nguyên phát triển mới***

*Một là, kiên định và vận dụng, phát triển sáng tạo chủ nghĩa Mác - Lênin, tư tưởng Hồ Chí Minh trong nghiên cứu, phát triển, hoàn thiện lý luận về quốc phòng, an ninh*

Chủ nghĩa Mác - Lênin, tư tưởng Hồ Chí Minh là kim chỉ nam trong nhận thức, nghiên cứu, hoàn thiện lý luận về quốc phòng, an ninh.

Trong học thuyết bảo vệ Tổ quốc XHCN, V.I.Lênin đã khẳng định: “Nghĩa vụ tuyệt đối của toàn thể quần chúng lao động là đem hết sức mình ra để khôi phục và tăng cường khả năng quốc phòng của đất nước”<sup>(14)</sup>. Đồng thời, “Chính vì chúng ta chủ trương bảo vệ Tổ quốc, nên chúng ta đòi hỏi phải có thái độ nghiêm túc đối với vấn đề khả năng quốc phòng và đối với vấn đề chuẩn bị chiến đấu của nước nhà”<sup>(15)</sup>. Trên cơ sở kế thừa chủ nghĩa Mác - Lênin, Chủ tịch Hồ

Chí Minh chỉ rõ: “Hăng hái góp phần củng cố quốc phòng, xây dựng công an, để bảo vệ đất nước, bảo vệ đời sống yên vui của nhân dân”<sup>(16)</sup>. Mặt khác, cần “Đẩy mạnh công tác nghiên cứu và phổ biến khoa học và kỹ thuật một cách có trọng điểm, có từng bước vững chắc, nhằm phục vụ sản xuất, phục vụ dân sinh, phục vụ quốc phòng”<sup>(17)</sup>...

Thấm nhuần chủ nghĩa Mác - Lênin, tư

tưởng Hồ Chí Minh, Đảng ta đã chú trọng xây dựng, ban hành các nghị quyết về quốc phòng, an ninh, như: Nghị quyết số 37-NQ/TW ngày 09-10-2014 của Ban Chấp hành Trung ương về công tác lý luận và định hướng nghiên cứu đến năm 2030; Nghị quyết số 24-NQ/TW ngày 16-4-2018 của Bộ Chính trị về Chiến lược quốc phòng Việt Nam; Nghị quyết số 44-NQ/TW ngày 24-11-2023 của Ban Chấp hành Trung ương về chiến lược bảo vệ Tổ quốc trong tình hình mới... Các nghị quyết đó được xây dựng trên cơ sở lý luận chủ nghĩa Mác - Lênin, tư

**Thấm nhuần chủ nghĩa Mác - Lênin, tư tưởng Hồ Chí Minh, Đảng ta đã chú trọng xây dựng, ban hành các nghị quyết về quốc phòng, an ninh, như: Nghị quyết số 37-NQ/TW ngày 09-10-2014 của Ban Chấp hành Trung ương về công tác lý luận và định hướng nghiên cứu đến năm 2030; Nghị quyết số 24-NQ/TW ngày 16-4-2018 của Bộ Chính trị về Chiến lược quốc phòng Việt Nam; Nghị quyết số 44-NQ/TW ngày 24-11-2023 của Ban Chấp hành Trung ương về chiến lược bảo vệ Tổ quốc trong tình hình mới...**

tưởng Hồ Chí Minh, tổng kết thực tiễn của Việt Nam qua các thời kỳ và tính đến các yếu tố từ bên ngoài, bổ sung, phát triển lý luận quốc phòng, an ninh đáp ứng yêu cầu nhiệm vụ bảo vệ Tổ quốc.

Trước những diễn biến phức tạp của tình hình thế giới và khu vực, cần tiếp tục kiên định và vận dụng, phát triển sáng tạo chủ nghĩa Mác - Lênin, tư tưởng Hồ Chí Minh về nghệ thuật quân sự, về quốc phòng, an ninh; sơ kết, tổng kết việc thực hiện các nghị quyết, chiến lược về bảo vệ Tổ quốc trong thời gian qua; phân tích kỹ diễn biến và dự báo xu thế của thế giới, khu vực để phát triển, hoàn thiện lý luận về quốc phòng, an ninh đáp ứng yêu cầu nhiệm vụ trong thời kỳ mới.

*Hai là, đẩy mạnh tổng kết thực tiễn, nghiên cứu lý luận về quốc phòng, an ninh*

Đẩy mạnh các hoạt động tổng kết thực tiễn bảo vệ Tổ quốc, nhất là trong gần 40 năm thực hiện công cuộc đổi mới. Trên cơ sở đó, làm rõ những thành tựu, hạn chế và bài học kinh nghiệm trong thực hiện quan điểm, phương châm, chiến lược về quốc phòng, an ninh. Tăng cường nghiên cứu lý luận, chú trọng các khái niệm an ninh toàn diện, an ninh tổng thể, những thách thức an ninh phi truyền thống... Giải quyết hài hòa mối quan hệ giữa các mục tiêu trước mắt và mục tiêu lâu dài, giữa phát triển kinh tế - xã hội với bảo đảm quốc phòng, an ninh.

Phát triển lý luận về xây dựng tiềm lực quốc phòng, an ninh phải xem xét tổng thể, kỹ lưỡng việc tích hợp các thành tựu mới về công nghệ để hiện đại hóa lực lượng vũ trang; xác định mục tiêu xây dựng Quân đội nhân dân và Công an nhân dân cách mạng, chính quy, tinh nhuệ, từng bước hiện đại, trong đó, một số quân chủng, binh chủng, lực lượng tiến thẳng lên hiện đại... Đồng thời, tổng kết kinh nghiệm về chiến tranh nhân dân, toàn dân, toàn diện để phát triển

lý luận này trong điều kiện chiến tranh hiện đại nhằm phát huy tối đa hiệu quả hiện đại hóa trang bị kỹ thuật.

Bám sát, triển khai thực hiện tốt quan điểm Đại hội XIII của Đảng, chủ động phòng ngừa, ứng phó linh hoạt, hiệu quả với các mối đe dọa, ““chủ động phòng ngừa” là chính. Ứng phó kịp thời, hiệu quả với các đe dọa an ninh phi truyền thống, nhất là nhiệm vụ cứu nạn, cứu hộ, phòng, chống thiên tai, dịch bệnh. Có kế sách ngăn ngừa các nguy cơ chiến tranh, xung đột từ sớm, từ xa”<sup>(18)</sup>. Trên cơ sở đó, “Kiên quyết đấu tranh làm thất bại mọi âm mưu và hoạt động chống phá của các thế lực thù địch”<sup>(19)</sup>. Điều này đòi hỏi nâng cao năng lực dự báo chiến lược, sẵn sàng ứng phó với các tình huống phức tạp, giải quyết tranh chấp bằng biện pháp hòa bình.

Tính đến tháng 3-2025, Việt Nam đã thiết lập “quan hệ quốc phòng với hơn 100 quốc gia”<sup>(20)</sup>. Vì vậy, cần “Thực hiện nhất quán đường lối đối ngoại độc lập, tự chủ, hòa bình, hữu nghị, hợp tác và phát triển, đa dạng hóa, đa phương hóa quan hệ đối ngoại để bảo đảm lợi ích tối cao của quốc gia - dân tộc trên cơ sở các nguyên tắc cơ bản của luật pháp quốc tế, bình đẳng và cùng có lợi”<sup>(21)</sup>. Mặt khác, cần “Chủ động, tích cực tham gia các cơ chế đa phương về quốc phòng, an ninh theo tư duy mới về bảo vệ Tổ quốc”<sup>(22)</sup>.

*Ba là, xác định những vấn đề trọng tâm, trọng điểm về lý luận quốc phòng, an ninh*

Nghiên cứu, phát triển lý luận về quốc phòng, an ninh cần tập trung vào từng nhóm vấn đề trọng tâm, trọng điểm theo nguyên tắc: kiên định và vận dụng, phát triển sáng tạo chủ nghĩa Mác - Lênin, tư tưởng Hồ Chí Minh về quốc phòng, an ninh. Tổ chức rà soát, đánh giá thực trạng hệ thống lý luận quốc phòng, an ninh; nghiên cứu, bổ sung, hoàn thiện lý luận về quốc phòng, an ninh gắn chặt với nghiên cứu lý luận, tổng kết

thực tiễn trong các lĩnh vực chính trị, kinh tế, văn hóa - xã hội. Trên cơ sở đó, hoàn thiện lý luận về bảo vệ Tổ quốc, an ninh quốc gia, chủ động hội nhập quốc tế, tích cực tham gia các diễn đàn đa phương, cơ chế hợp tác an ninh.

Đẩy mạnh nghiên cứu các đề tài khoa học về quốc phòng, an ninh theo nhóm. Việc xây dựng, triển khai các đề tài nghiên cứu về quốc phòng, an ninh theo nhóm có ý nghĩa đặc biệt quan trọng trong hoàn thiện lý luận về quốc phòng, an ninh. Trong đó, chú trọng: 1) Nhóm các văn bản chỉ đạo, hướng dẫn trong lĩnh vực quốc phòng, an ninh; 2) Nhóm các đề tài nghiên cứu và phát triển chiến lược về quốc phòng, an ninh; 3) Nhóm đề tài nghiên cứu về an ninh trật tự; 4) Nhóm đề tài nghiên cứu về quân sự; 5) Nhóm đề tài kết hợp, tích hợp các lĩnh vực tạo nên sức mạnh quốc phòng, an ninh...

Chú trọng phát huy bài học xây dựng tiềm lực quốc phòng, an ninh gắn với phát triển kinh tế - xã hội. Coi phát triển kinh tế là nền tảng, cơ sở để củng cố tiềm lực quốc phòng, an ninh; “có cơ chế huy động nguồn lực từ địa phương và nguồn lực xã hội cho xây dựng tiềm lực quốc phòng, an ninh tại các khu vực phòng thủ...”<sup>(23)</sup>.

Chú trọng nghiên cứu, bổ sung lý luận về quốc phòng, an ninh gắn chặt với việc chống lại các âm mưu “diễn biến hòa bình”, bạo loạn lật đổ của các thế lực thù địch, phản động. Ứng dụng công nghệ thông tin, an ninh mạng để bảo vệ an ninh quốc gia trong hoạt động tác chiến, quản lý, giám sát và phòng ngừa các mối đe dọa an ninh. Tăng cường hợp tác quốc phòng, an ninh với các nước trên thế giới, đặc biệt là cơ chế hợp tác đa phương để nâng cao vị thế của Việt Nam.

### 3. Kết luận

Phát triển, hoàn thiện lý luận về quốc phòng, an ninh trong kỷ nguyên mới đòi hỏi kiên định

và vận dụng, phát triển sáng tạo chủ nghĩa Mác - Lênin, tư tưởng Hồ Chí Minh; tổng kết thực tiễn; kết hợp chặt chẽ giữa sức mạnh nội lực và ngoại lực, giữa truyền thống và hiện đại. Trên cơ sở đó, bổ sung, hoàn thiện lý luận về quốc phòng, an ninh đáp ứng yêu cầu của thực tiễn, bảo đảm sự phát triển bền vững và ổn định của đất nước trong kỷ nguyên phát triển mới □

*Ngày nhận bài: 19-4-2025; Ngày bình duyệt: 22-8-2025; Ngày duyệt đăng: 28-8-2025.*

*Email tác giả: anhtuanqltdt@gmail.com*

(1) V.I.Lênin: *Toàn tập*, t.6, Nxb Chính trị quốc gia Sự thật, Hà Nội, 2005, tr.30.

(2), (11) Hồ Chí Minh: *Toàn tập*, t.15, Sđđ, tr.113, 391.

(3) V.I.Lênin: *Toàn tập*, t.37, Nxb Chính trị quốc gia Sự thật, Hà Nội, 2005, tr.145.

(4) V.I.Lênin: *Toàn tập*, t.38, Sđđ, tr.165.

(5), (6), (7), (9), (13), (18), (19), (21), (22), (23) ĐCSVN: *Văn kiện Đại hội đại biểu toàn quốc lần thứ XIII*, t.I, Nxb Chính trị quốc gia Sự thật, Hà Nội, 2021, tr.156, 159, 156, 157-158, 157, 156, 156, 161-162, 163, 158-159.

(8) Nguyễn Phú Trọng: *Một số vấn đề lý luận và thực tiễn về chủ nghĩa xã hội và con đường đi lên chủ nghĩa xã hội ở Việt Nam*, Nxb Chính trị quốc gia Sự thật, Hà Nội, 2022, tr.24.

(10), (17) Hồ Chí Minh: *Toàn tập*, t.4, Sđđ, tr.535, 96.

(12) *Lo giữ nước từ lúc nước chưa nguy là tư tưởng mang tính chiến lược*, <https://vov.vn>, ngày 16-6-2023.

(14) V.I.Lênin: *Toàn tập*, t.36, Sđđ, tr.153.

(15) V.I.Lênin: *Toàn tập*, t.35, Sđđ, tr.480-481.

(16) Hồ Chí Minh: *Toàn tập*, t.10, Sđđ, tr.406.

(20) *Quan hệ quốc phòng với hơn 100 quốc gia, vị thế mới để Việt Nam vươn mình*, <https://vov.vn>, ngày 21-3-2025.